

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2014

**GESKIEDENIS V1
ADDENDUM**

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie addendum bestaan uit 11 bladsye.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

Beantwoord ten minste EEN vraag uit hierdie afdeling.

VRAAG 1: HOE HET DIE KONSTRUKSIE VAN DIE BERLYNSE MUUR 'N IMPAK OP OOS-WES BETREKKINGE TYDENS DIE KOUE-OORLOG GEMAAK?**BRON 1A**

Hierdie bron bestaan uit 'n geskrewe en 'n visuele bron.

DIE GESKREWE BRON: Hierdie uittreksel verduidelik waarom die Berlynse-muur in 1961 gebou was.

Die onderdrukking van die Hongaarse opstand het vir baie mense in Oos-Europa bevestig dat dit onmoontlik was om die kommuniste te veg. Vir baie het dit voorgekom dat om die land permanent te verlaat die enigste opsie was om te vlug van die onderdrukking. Sommige wou Oos-Europa verlaat om politieke redes – hulle het die kommuniste gehaat – terwyl baie begeer het om die land te verlaat weens ekonomiese redes. Soos die standaarde in Oos-Europa verder en verder geval het in vergelyking met die Weste, het die aantreklikheid om na 'n kapitalistiese staat te beweeg, vergroot.

Die kontras was veral groot in die verdeelde stad van Berlyn. Lewensstandaarde was verdraagbaar in die Ooste, maar net 'n paar honderd meter verder in Wes-Berlyn, kon Oos-Duitsers een van die grootste uitstallings van kapitalistiese Wes-Duitsland sien – winkels vol goedere, groot vryheid, groot rykdom en 'n groot verskeidenheid. Dit was doelbewus so deur die Westerse magte gemaak. Hulle het massiewe belegging in Berlyn ingestort ... In die laat 1950's het 'n toenemende aantal van Oos-Duitsers na Wes-Berlyn gegaan en nie teruggekeer nie ... Vanuit Khrushchev se oogpunt, was die prentjie van duisende Duitsers wat vlug van kommunistiese gesag vir 'n beter lewe onder kapitalisme, ondermyning van kommunisme en van kommunisme in die algemeen.

Teen 02:00 op die oggend op Sondag, 13 Augustus, 1961, het Oos-Duitse soldate 'n doringdraadversperring langs die hele grens tussen Oos- en Wes-Berlyn opgerig. Hulle het alle vrye beweging van Oos na Wes beëindig. Dit was vinnig deur 'n betonmuur vervang.

[Uit: *Modern World History* deur B. Walsh]

DIE VISUELE BRON: Die visuele bron toon 'n foto van Conrad Schumann, 'n Oos-Duitse soldaat, wat van Oos-Berlyn na Wes-Berlyn oorloop.

[Vanuit: Wikipedia, die vrye ensiklopedie en.wikipedia.org – Toegang verkry op 2 November 2013]

BRON 1B

Die volgende uittreksels gee verskillende interpretasies oor die bou van die Berlynse-muur.

Standpunt 1: 'n Sowjet-siening oor hoekom die Berlynse-muur gebou was.

Die Westerse-magte in Berlyn het dit gebruik as 'n sentrum van ondermynende (geheime) aktiwiteite teen die DDR. In geen ander deel van die wêreld is daar so baie spioenasiesentrums te vinde nie. Hierdie sentrums smokkel hul agente binne die DDR vir alle vorme van ondermyning: die werwing van spioene, sabotasie en die aanhitsing van onluste. Die regering bied aan alle werkende mense van die DDR 'n voorstel (die konstruksie van die Muur) wat ondermynende aktiwiteite versekerlik sal voorkom, sodat betroubare beskerming en effektiewe beheer in en rondom Wes-Berlyn gehandhaaf sal word, insluitende sy grens met demokratiese Berlyn.

Standpunt 2: 'n Westerse siening oor hoekom die Berlynse-muur gebou was

Aan die ander kant, het Wes-Berlynse die Muur as 'n simbool van die Sowjet-onderdrukking beskou (die gebruik van geweld om opposisie uit die weg te ruim). Vanaf 1961 tot met die val van die Muur in 1989, het 171 mense gesterf in hul poging om na Wes-Berlyn te ontsnap.

[Uit: *Essential Modern World History* deur S. Waugh]

BRON 1C

Hierdie bron fokus op die gevolge van die bou van die Berlynse-muur.

Die teenwoordigheid van Berlyn het die samestelling van die Oos-Duitse staat bedreig. Tussen 1949 en 1958, het 2 189 000 Oos-Duitsers 'met hul voete gestem' en na Wes-Duitsland gevlug. 'n Groot deel van die vlugteling was jong, geskoolde of professionele mense sonder wie Oos-Duitsland nie haar ekonomie kon ontwikkel nie. Daarbenewens was hierdie verlies ook 'n aanhoudende herinnering dat die kommunistiese regime nie baie gewild was in die DDR nie, ongeag wat die owerhede beweer het. In die eerste ses maande van 1961, het 103 000 mense gevlug mense vanaf Oos-Berlyn na Wes-Berlyn. Die Russe kon nie toelaat dat hul satellietstaat op hierdie manier beskadig word nie.

[Aangepas: uit: *Koue Oorlog tot Détente* deur C. Brown en PJ Mooney]

**VRAAG 2: WAAROM HET ANGOLA DIE FOKUSPUNT VAN DIE KOUE
OORLOG IN AFRIKA GEDURENDE DIE 1970's EN 1980's
GEWORD?**

BRON 2A

Hierdie bron fokus op die oorsprong van die Angolese burgeroorlog en Portugal se rol in die plant van die sade van konflik in Angola.

Die oorsprong van die konflik in Angola het spesifiek baie min te doene gehad met die teenwoordigheid van olie, of enige ander natuurlike hulpbronne. Die vernaamste sleutel terloopse faktore was die aard van Portugese kolonialisme, meer spesifiek die versuim om die land voor te berei vir 'n stabiele oorgang na onafhanklikheid, en die ontwikkeling van mededingende nasionalistiese bewegings, elk met sy eie verskillende etno-streek hartlande, mededingende eksterne ondersteuners en leierskap wat ingestel was op die verkryging van absolute mag eksterne ten koste van hul teenstanders.

In teenstelling met die vernaamste koloniale magte in Afrika, Brittanje en Frankryk, wat tydens die midde 1950's hul kolonies voorberei het vir nasieskap, het die Salazaristiese regime in Lissabon hul Afrika 'provinsies' as 'n integrale deel van Portugal beskou. Salazarisme was 'n outoritêre politiekestelsel tuis sowel as in Afrika, en daarom was daar geen demokratiese tradisie in die Afrika-kolonies voor die skielike disintegrasie van die ryk tussen die jare 1947 – 1975. In drie van die Portugese kolonies, was onafhanklikheid deur 'n gewapende bevrydingstryd gevolg. Drie hoof nasionalistiese bewegings was in Angola in die 1950's en 1960's gevorm.

[Uit: *Angola uit Afro-Stalinisme tot Petro-Diamante kapitalisme* deur T. Hodges]

BRON 2B

Hierdie bron verduidelik die betrokkenheid van die supermoondhede en hulle bondgenote in die burgeroorlog in Angola.

Die krisis in Angola het in 'n Koue Oorlog vegterrein ontaard namate die supermoondhede en hul bondgenote militêre bystand aan hul verkose kliënte verleen het. Die Verenigde State van Amerika het hulp en opleiding aan beide die FNLA en UNITA verskaf, terwyl troepe van Zaïre, Holden Roberto en sy vegters bygestaan het. Sjina het ook militêre instrukteurs gestuur om die FNLA op te lei. Die Sowjetunie het militêre opleiding en voorraad aan die MPLA voorsien. Gedurende die somer van 1975 het die Sowjet-ondersteunende MPLA hul mag in Luanda gekonsolideer en die Amerikaans-ondersteunende FNLA uit die hoofstad uitgedryf, maar die FNLA het voortgegaan met hul aanvalle. Die oorblywende Portugese troepe kon nie die geweld stop nie. Toe die MPLA leier Aghoustino Neto, 11 November 1975 aankondig as die Angolese dag van Onafhanklikheid, het Lisbon besluit om sy troepe op dieselfde dag te onttrek.

Die MPLA het ook langstaande verhoudinge met Fidel Castro se Kuba gehad. Voor 11 November het die MPLA met Castro onderhandel oor Kubaanse ondersteuning. Op dieselfde tyd het UNITA, wat Amerikaanse ondersteuning geniet het, die apartheidsregering in Suid-Afrika genader vir militêre bystand. Pretoria, wie se doel dit was om 'n einde te maak aan die gebruik van Angola as 'n basis vir rebelle wat geveg het vir die onafhanklikheid van Suid-Afrikaanse-beheerde Namibië, het magte verleen wat Suider-Angola in Oktober binnegeval het, en vinnig voordering gemaak het na die hoofstad. In antwoord hierop, het Castro Kubaanse Spesiale Magte gestuur om die Suid-Afrikaanse opmars te stuit en ook daarin geslaag om die aandag daarop te vestig dat die Verenigde State hulp voorsien het aan 'n groep wat nou bystand vanaf 'n apartheidsregering aanvaar het.

BRON 2C

Hierdie bron wys die terugkeer van 'n regiment van die Suid-Afrikaanse weermag vanuit Angola. Die skrif of die banier lees soos volg: "Welkom Wenners".

[Van historytoday.com – Toegang verkry 6 Junie 2014]

BRON 2D

Hierdie bron fokus op die rol van die VSA in die Angolese konflik.

Onlangse gedeklassifiseerde (aan die publiek beskikbaar gestel) dokumente het Amerika se bloedige rol in die dekade-oue burgeroorlog in Angola blootgestel. Meer as 'n half miljoen Angolese het gesterf en ongeveer 4 miljoen – byna 'n derde van die land se bevolking – was gedwing om vanaf hul huise te vlug. Die Amerikaanse regering het die leiding geneem om petrol op die vuur te gooi. Amerika het miljoene gespandeer om Unita 'rebelle' te ondersteun teen die nuwe regering ... wat as kommunisties beskou was omdat dit beperkte ondersteuning ontvang het vanaf Kuba en die voormalige USSR. Die VSA het lankal erken dat hulle geheime operasies in Angola geborg het, maar verklaar dat hulle gereageer het op die invoer van Kubaanse soldate wat die MPLA geondersteun het. Maar Amerikaanse dokumente wat verlede maand vrygestel was wys die waarheid uit – dat die Ford-administrasie ingemeng het in Angola weke voordat die Kubaanse troepe daar geland het.

[Uit 'n artikel genaamd: "Hulle het 'n wrede oorlog aangevuur: Amerikaanse operasie in Angola blootgestel" deur Elizabeth Schulte gepubliseer in www.socialistworker.org – Toegang verkry op 7 November 2013]

VRAAG 3: TOT WATTER MATE WAS DESEGREGASIE IN SKOLE IN DIE VSA GEDURENDE DIE 1950's BEREIK?

BRON 3A

Hierdie bron dek die gebeure wat gelei het tot en met die inskrywing van die nege swart studente by Sentraal Hoërskool, Little Rock, Arkansas en die nagevolge daarvan.

Drie jaar na die Amerikaanse Hooggeregshof eenparig beslis het *in die Brown v Raad van Onderwys hofsaak* dat afsonderlike opvoedkundige fasiliteite in wese ongelyk was, het nege Afro-Amerikaanse studente – Minnijean Brown, Terrance Roberts, Elizabeth Eckford, Ernest Green, Wayne Mothershed, Melba Patillo, Gloria Ray, Jefferson Thomas, en Carlotta Walls – gepoog om by die Sentrale Hoërskool in Little Rock, Arkansas te integreer. Die studente, wat bekend gestaan het as die Little Rock Nege, is gewerf deur Daisy Bates, president van die Arkansas-tak van die Nasionale Vereniging vir die Bevordering van Gekleurde Mense (NAACP). As president van die Montgomery Improvement Association, het Martin Luther King Jnr. aan President Dwight D. Eisenhower 'n versoek geskryf vir 'n vinnige oplossing sodat die studente die skool kan bywoon.

Op 4 September 1957, die eerste dag van skool by Sentraal Hoërskool, het 'n wit skare aan die voorkant van die skool vergader, en goewerneur Orval Faubus het die Arkansas Nasionale Mag ontplooi om die swart studente te verhoed om die skool binne te gaan. In reaksie op Faubus se optrede, het 'n span van NAACP prokureurs, insluitend Thurgood Marshall, 'n federale distrikhofbevel verkry om die goewerneur te verhoed om die studente toegang by die skool te weier. Met die hulp van polisie-begeleiding, het die studente die skool suksesvol binnegegaan deur middel van 'n sy-ingang op 23 September 1957. Uit vrees vir toenemende protesgeweld, was die studente huistoe gejaag kort daarna.

King wat hierdie tweestryd tussen Faubus en die federale wetgewing waargeneem het, het 'n telegram aan president Eisenhower gestuur waarop hy aandrings het dat die president, "n sterk reguit standpunt in die Little Rock situasie moes aanneem." King het aan die president gesê dat as die federale regering nie 'n standpunt teen die onreg inneem nie "sou dit die proses van integrasie vyftig jaar terugsit. "Dit is 'n wonderlike geleentheid vir jou en die federale regering om die verlange en aspirasies van miljoene mense van goeie wil te ondersteun en om wet en orde 'n werklikheid te maak." (King, 9 September 1957). Bewus daarvan dat die Little Rock voorval 'n internasionale verleentheid kon word het Eisenhower teësinig beveel dat die troepe uit die weermag se 101 Lugmagafdeling die studente moet beskerm, en hulle is deur die federale troepe en die Arkansas Nasionale Mag vir die res van die skooljaar beskerm. In 'n 25 September telegram, was King vol lof vir die president se optrede: "Ek wil graag my opregte steun vir die standpunt wat jy geneem het om wet en orde te herstel in Little Rock, Arkansas uitspreek ... Jy moet weet dat die oorweldigende meerderheid van die suide, Negro en wit, staan bankvas agter jou vasberade aksie."

[Van: [mlk-kpp01.stanford.edu/enc-little rock_school_desegregation](http://mlk-kpp01.stanford.edu/enc-little_rock_school_desegregation) – Toegang verkry op 7 Junie 2014]

BRON 3B

Hierdie foto wys Elizabeth Eckford, een van die nege swart studente wat by die blanke Sentraal Hoërskool, in Little Rock, Arkansas ingeskryf was. Agter haar is 'n groep ouers en lede van die Nasionale Mag wat haar met rassisme geteister het.

[Van: historytoday.com – Toegang verkry op 7 Junie 2014]

BRON 3C

Hierdie bron verduidelik die rassehaat en vooroordeel wat die Little Rock Nege voortdurend by Sentraal Hoërskool ervaar het en hul verskillende reaksies op sulke behandeling.

Dwarsdeur daardie skool jaar was die Little Rock Nege voortdurend onderwerp aan rassistiese haat. Wit studente het beledigings op hulle geskree in die sale en tydens klasse. Hulle het die Nege geslaan, veral die seuns; hulle moes loop op hul hakke totdat hulle gebloei het; hul sleutelkasse was vernietig en hulle was met brandende bondels papier in die badkamers gegooi. Hulle het aangesteekte dinamietkerse op Melba Patillo gegooi, haar gesteeek en suur in haar oë gespuit. Haar sig was gered deur die vinnige optrede van haar weermagwag wat onmiddellik water op haar gesig gespat het.

Die Nege het hul bes gedoen om nie terug te baklei nie, maar Minniejean Brown het teruggeslaan tydens middagete in die skoolkafeteria. Twee seuns het haar lastig geval en haar getreiter en geblokkeer soos sy oppad was om haar middagete-skinkbord vanaf die toonbank na die tafel te neem. Sy het haar geduld verloor, en haar skinkbord oor die twee seuns se koppe uitgestort. Sy was geskors vir ses dae en later op weer voorwaardelik toegelaat, met die ooreenkoms dat sy nie verbale of fisiese weerwraak sou neem teen enige teistering nie. Sy was 'n paar weke later geskors ná sy 'n meisie wat haar uitgelok het, "wit gemors" genoem het. Die studente was bly en het plakkate gemaak wat gese het: "Een Klaar ... Agt om te gaan!" Die ander agt het die skooljaar voltooi en Ernest Green het die eerste Afro-Amerikaanse gegraduateerde van Sentraal Hoërskool in 1958 geword.

[From: *Via Afrika Geskiedenis, Graad 12*, S. Grove et al, Via Afrika Uitgewers]

ERKENNINGS

Uittreksels en visuele bronne wat in die addendum is geneem of aangepas uit die volgende publikasies.

Angier, K L, et al, 2013, *Viva History Grade 12*, (Vivlia Uitgewers.)

Drukkery)

Brown, C en Mooney, PJ, 1978, Londen, *Koue Oorlog tot Détente*

Kongres Quarterly, 14 Junie 1963
nl.

historytoday.com – Toegang verkry op 6 Junie 2014

[history.state.gov/milestones/1969 – 1976/angola](http://history.state.gov/milestones/1969-1976/angola) – Toegang verkry op 6 Junie 2014

Hodges, T, 2001, *Angola uit Afro-Stalinisme tot Petro-Diamante kapitalisme*, VSA

[mlk-kpp01.stanford.edu/enc-little rock_school_desegregation](http://mlk-kpp01.stanford.edu/enc-little_rock_school_desegregation)

Pillay, G, et al, 2013. *New Generation History Grade 12*, (New Generation Uitgewers)

Schulte, E, *Hulle het 'n wrede oorlog aangevuur: Amerikaanse operasie in Angola blootgestel*, gepubliseer in www.socialistworker.org
[www.history.com / onderwerpe / selma montgomery march](http://www.history.com/onderwerpe/selma_montgomery_march)

Walsh, B, 1966, Londen, *Modern World History*.

Waugh, S 2001, die Verenigde Koninkryk, *Essential Modern World*.

Wikipedia, die vrye ensiklopedie en.wikipedia.org – Toegang verkry op 2 November 2013